

A BIBLIO-TECHNIKA '72 kiállításról

Az adminisztrációs teendők és a feldolgozandó dokumentumok mennyiségének rohamos növekedése, valamint a munkaerőhiány az informatika területén is mind sürgetőbben követeli - ugyanakkor a technika gyors fejlődése lehetővé is teszi - a különböző technikai segédeszközök bevezetését a szellemi tevékenység egyes rutinszerűen végzett folyamatainak megkönnyítésére. A kiállításnak az volt a célja, hogy bemutassa ezeket a segédeszközöket, a könyvtári és dokumentációs munka során alkalmazható új típusú berendezéseket, valamint a tájékoztatás és tájékozódás céljaira igénybevehető szolgáltatásokat.

A kiállítás elsősorban a magyar könyvtárosokat kívánta tájékoztatni a lehetőségekről, így azokra a berendezésekre koncentrált, amelyek forintért beszerezhetők, már ma segíthetik a könyvtárosok és dokumentalisták széles rétegeinek munkáját.

A kiállítás négy fő csoportra osztva bemutatta:

- a könyvtári butorokat és tárolóberendezéseket;
- a könyvtári munkát elősegítő különféle kisberendezéseket, melyek nemcsak a könyvtári munkához, hanem ügyviteltechnikai célra is használatosak;
- különféle sokszorosító és másolóberendezést, kiemelve azt a fontos szerepet, melyet a reprográfia játszik a tájékoztatásban. Természetszerűleg itt csak néhányat lehetett bemutatni a könyvtári és dokumentációs célokra alkalmas berendezésekből, hiszen e témakör önálló kiállítási anyag;
- végül a negyedik csoport a könyvtári és dokumentációs munkánál igénybevehető különféle szolgáltatások bemutatását célozta.

A Békéscsabai Vasipari Szövetkezet exportra is gyártott tetszetős, különféle színű könyvtári állványokat, mágneslemeztároló és mikrofilmtárolókat, teleszkópos karton, katalógus- és lyukkártyatároló szekrényeket, gördülő könyvtárkocsikat mutatott be. Gördülő tömör könyvszekrényei a gyakorlatban több könyvtárunkban már beváltak, sőt e szövetkezet termékei láthatók a moszkvai ÁGST palota könyvtári és dokumentációs helyiségeiben is. Most butorainak egy továbbfejlesztett típusával jelentkezett, ami könyvtárosainkat különösen érdekelte.

A DREVOUNIA csehszlovák külkereskedelmi vállalathoz tartozó Galántai Szövetkezet speciális irodai fémbutoraival szerepelt. Többek

között állítható könyvvállványokat, kartoték és könyvtári munkaasztalokat, különféle alkalmazhatóságu fiókos szekrényeket állított ki.

Egyik sikeresen bevált ügyviteltechnikai és tárolási megoldás a Zippel rendszerű kartoték- és könyvtároló, melyet a Fémfeldolgozó Szövetkezet gyárt. Ezekből a berendezésekből mutatták be a 800 és 820 típusu félautomata kartontárolókat. Ez utóbbi zárható gördülő fiókos munkaasztal 55 000 darab A/6 karton tárolására alkalmas. Bel- és külföldi érdeklődés kísérte a Kompess típusu karos tolószekrényt, amely a gördülőpolcos rendszer egy könnyebben mozgatható és zárható megoldása. Ezek a szekrények alkalmasak multi mediák és T-sines dossziétároló egységek elhelyezésére is.

A Villamos Automatika Intézet mintapéldány hiányában sajnos csak tablón mutatta be E-9031/a Prepamat író-szervező automata berendezését. A modulrendszerű lyukszalagos adatelőkészítő berendezés adat, illetve programszalagok készítésére, ellenőrzésére szolgál. A berendezés írógépén leírt adatokat automatikusan átmásolható lyukszalag rögzíti. A szervező automata lyukszalagról programozható, a funkciók nagy része kézi vezérléssel is kiváltható. Széles körű alkalmazási lehetőségei: adatkeresés, adatszelektálás, dokumentáció szerkesztés, feldolgozás, lyukszalagos szelektálás stb.

Az osztrák STÖHR cég a korszerű Telelift könyvtári anyagmozgató berendezésének mintapéldányát működés közben, gyakorlati alkalmazását pedig hangos színes filmen mutatta be. Az 5 kg teherbírásu kis szállítókoscsik automatikusan vezérelt beprogramozott utvonalakon bármely irányba függő, ferde és vízszintes helyzetben síneken haladnak. A berendezés nagyobb épületekben /könyvtárak, számítógépközpontok stb./ kitűnően alkalmazható és megoldhatja a munkaerő megtakarítási és anyagmozgatósi problémákat.

Világszerte, így hazánkban is nagy problémát jelent a feldolgozott anyagok irattározása, felhalmozódott dokumentációk rendezése és elhelyezése. A nálunk is árusított Zeiss gyártmányú Dokumátor készülék sorozatát állította ki az OPOTERT, mégpedig 16 és 35 mm-es felvevő és visszanyitó berendezéseket, csikmáslót, előhívót és a DL-2, valamint DL-4 film és mikrokártya leolvasó készüléket. Ujdonság a csehszlovák gyártmányú Monika mikrofilm leolvasó, amely 16 és 35 mm filmtekercekről, mikrofilmlapokról történő leolvasásra szolgál, adapter tartozékával lyukkártyákhoz is használható. Látható volt még a MEOTAR írásvetítő beépített ventilátorral és EPIREX episcop készülék, mindkettő csehszlovák gyártmányú audio-vizuális eszköz.

Az Irodagépipari Vállalat legismertebb gyártmányai közül a könyvtári és tájékoztatói intézményekben alkalmazható BC 202 típusú elektromos szedőírógépét állította ki, amely lehetővé teszi a nyomdai költségek csökkentését. Sorvégi kiegyenlítő szerkezete automatikusan működik. A leírt szöveg sokszorosítható. - A BF 102 dokufo fotomaszóelőkészülék folyóiratok és könyvtári dokumentációs anyagok másolására alkalmas, kezelése egyszerű, különleges szakértelmet nem igényel.

A lengyel METRONEX Külkereskedelmi Vállalat új konstrukciójú másológépet mutatta be, amely A/4 méretben óránként 60-100 db tónusos

másolatot készít tetszőleges vastagságu könyvből vagy folyóiratból hőérzékeny import papírra.

Nagy érdeklődés kísérte a NASHUA Copycat londoni cég működés közben bemutatott öt különböző típusu másológépet. Ezekből háromféle már Magyarországon forgalomban van. Két gépük papirtekerccsel működik, így azokkal kívánt nagyságu másolat készíthető, a többi három típusnál variálható kazetták révén különböző nagyságu, illetve méretű kópiákat nyerünk, A/3 méreteket A/4-re kibővíthetünk stb. A kiállított gépek cinkoxidos papírral működnek a lenyomatuk alkalmas off-set-fólia készítésére, melyről 500 példány sokszorosítható. Ezt a helyszínen is bemutatták. Szortírozó automatikus gépmodellük lyukkártyák előprogramozásához készül.

A Könyvértékesítő Vállalat Könyvtárellátója, amely egyre szélesebb körű szolgáltatásaival komoly segítséget nyújt a könyvtáraknak, grafikonon mutatta be 20 éves fejlődését. Kiállította a korszerű, könyvtári munkában nélkülözhetetlen könyvtári felszerelési eszközöket. Első ízben jelentkezett izléses könyvespolcokkal /Mérabóna típus/, valamint egy új gyártmányú kiállítási fallal. A kiállításon állandó információs szolgálattal látták el az érdeklődő könyvtárosokat.

Az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ szervezési csoportja az általa előállított és értékesített fénylyukkártyákat és használatukhoz szükséges technikai eszközöket mutatta be. Elénk érdeklődés kísérte az ujonnan bevezetett lovaskártyás rendszert, amelynek sokrétű alkalmazásáról az információ tárolásában és visszakeresésében szaktanácsadást és tájékoztatást nyújtott.

Az angol Mansell Tájékoztató/Könyvkiadó Vállalat bemutatta azt az eljárását, amellyel könyvtári cédulakatalógusból kötetkatalógusokat állítanak elő. A könyvtári kartotékokat filmtekercsre fényképezik, ezekből hasábokat állítanak össze. Megfelelő oldal nagyságúra illesztett negatívokról nyomdai uton tartós élettartamu papírra iverket nyomnak. Ilyen módon havonta öt kötetet készítenek el. A kiállításon látható volt az 1956 előtti kiadványok kötetkatalógusa, amely a washingtoni Kongresszusi Könyvtár részére készült. Ez a kiadás 600 kötetből fog állni és 1979-re készül el.

A KGM Műszaki Tudományos Tájékoztató Intézet - amely nemcsak mint kiállításrendező, hanem mint kiállító is megjelent - komplex tájékoztató intézet lévén arra törekedett, hogy a kiállítás fő területein a fejlődés várható eredményeit is jelezze. A jövőben ugyanis megfigyelhetők lesznek az egyre szélesedő információs bázisok, mind korszerűbb megoldásokat alkalmazó feldolgozási, osztályozási és keresési lehetőségek. Szolgáltatásaiban pedig máris eltolódás tapasztalható egyrészt az elemző és értékelő tájékoztatás, másrészt a speciális igények kielégítését szolgáló, a felesleges információkat teljesen kiszűrő szolgáltatások felé. - Az Intézet felállított kis modul-makettje alkalmas segítőeszköz a könyvtárak megtervezéséhez és berendezéséhez.

Színesíteni kívánta a kiállítást az a rész, amely néhány régi magyar könyvtárat mutatott be, valamint szemelvényeket adott a könyv-

tári berendezések magyar és idegennyelvű irodalmából.

Az egyes iparági tájékoztatási központok a kiállítás folyosóján vitrinekben állították ki magyar és idegennyelvű reprezentatív kiadványaikat.

Karcsay Tiborné

Angliai kiadványok a nemzetközi könyvkereskedelemben

A nemzetközi könyvkereskedelmet hat tényező kedvező egyensulya határozza meg: a piac a maga egészében, ár, beszerezhetőség, kiszolgálás, önköltség, verseny. Az angol könyvkereskedelemnek egyrészt előnye az angol nyelv elterjedtsége, különösen a tudományos életben, másrészt korlátot jelent számára az, hogy a szocialista államok központi behozatali ügynökségekkel dolgoznak, s ezek a könyvkereskedelem kiiktatásával, közvetlenül a kiadókkal vannak kapcsolatban. Ugyancsak korlátozó tényező, ha valamely ország nem rendelkezik könyvvásárlás céljára valutával /Dél-Amerika, India, Pakisztán/, a harmadik korlát pedig a pontatlan fizetés, amit adminisztratív nehézségek okozhatnak /ez a közép-keleti országok közül néhánynál fordul elő/. Az angol könyvek legjobb vásárlói az USA, Kanada és Ausztrália. A műszaki könyveket az egész világon vásárolják, amit az egyéb kiadványokról viszont nem lehet elmondani. Az a megállapodás, mely szerint az angol könyvkereskedők a kiadók által megállapított árakon adnak el, csak az Egyesült Királyságon belül érvényes. Külföldön igyekeznek olcsóbb árakat szabni, aminek persze nehézségei is vannak /pl. a szállítási költségek/. Az angliai könyvek ára jobban emelkedik, mint az amerikaiaké, mert emelkednek az előállítási árak, hiszen az erős szakosodás következtében kisebb a példányszám, nagyobbak a rezsiköltségek.

Az angol nemzetközi könyvkereskedők nemcsak exporttal, hanem importtal is foglalkoznak. Itt az okoz nehézséget, hogy a könyvek szállítási ideje hajóval való szállítás esetén meghosszabbodott, viszont a repülőgépen való szállítás drága.

A könyvkereskedő munkájának legfontosabb feltétele a minél nagyobb szakmai jártasság és a minél gazdagabb raktári állomány. A szakértelem különösen a folytatásos és sorozati kiadványoknál, továbbá a ritka és elfogyott könyvek felkutatásánál nagyon fontos. Külön ága munkájának a hivatalos és kormánykiadványokkal való foglalkozás, főleg pedig a folyóirat-előfizetések bonyolítása, ami gyakran elkerülhetetlen számára, annak ellenére, hogy elsősorban könyvekkel foglalkozik. Az angol nemzetközi könyvkereskedő tiszta haszna /ha az adókat is kifizette/, általában bruttó forgalmának 2,5%-a.

/The Library World, 72.k. 849.sz. 1971.márc. p.263-269./